

Barbara Maciukiewicz-Czarnecka

Skiwy Małe, woj. białostockie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 19, 145-146

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

do 2 m, trzy uznane za prawdopodobne mają wysokość kilkadziesiąt centymetrów, średnica ich wynosi około 15 m. Badania tegoroczne o charakterze sondazowym miały na celu określenie charakteru obiektów, jak i ich datowanie.

Kurhan 1. Sondazowy wykop poprowadzono od wierzchołka ku podstawie stoku kurhanu. Pierwotna jego szerokość wynosiła 1 m, a długość 14 m. W trakcie badań poszerzony został w parti szczytowej o 1,5 m². W zółtym sypkim piasku kurhanu znaleziono drobne ułamki ceramiki starożytnej /lużyckiej? / oraz wczesno-średniowiecznej z fazy D.

W centrum kurhanu na głębokości 80 cm odsłonięto szkielet dość mocno zeszły ułożony głową ku zachodowi. Zachowały się kości czaszki, rąk ułożonych wzdłuż tułowia, kości miednicy i nóg. Ślady pozostałych to brunatne smugi w piasku. W poziomie szkieletu, na wysokości pasa leżał nóż żelazny, a w pobliżu stop fragment przydenny naczyńa datowanego na fazę D. 0,2 m głębiej pojawiła się warstwa zbitwieliny o miąższości kilku milimetrów opadająca wraz ze stokiem kurhanu. Najprawdopodobniej jest ona pozostałością dokładniej nieokreślonego ubladu belek. Głębiej występował znów piasek wydumowy. W partii szczytowej osiągnięto głębokość 1,3 m.

Badania będą kontynuowane.

BOSTEK, gm. Gózdap
woj. suwalskie
Stanowisko 2

patrz
okres wpływów rzymskich

SANOK-BIAŁA GÓRA
woj. krośnieńskie
Stanowisko 3

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Archeologii
w Krakowie

Badania prowadził dr Michał Parczewski przy współpracy mgr Barbary Chudzińskiej. Finansował WKZ w Krośnie, UM i UJ. Pierwszy sezon badań. Osada wielokulturowa, głównie wczesno-średniowieczna /XI/XII - 1 poł. XIII w./.

Stanowisko leży u podnóża Gór Słonnych, na cyplowatym stożku napływowym niewielkiego cieku, usypanym u wylotu bocznej dolinki do doliny Sanu. Teren skansenu. Rozkopano 312 m², ujawniając 21 jam osadowych i 43 dołki postępowe. Zebrano ponad 1.900 fragmentów naczyń, w tym około 80 % pochodzi z wczesnego średniowiecza, a także inne zabytki. Znaleziono m.in. fragment toporka kamiennego /na wtórnym złożu we wczesnośredniowiecznym obiekcie 6/ oraz 5 odłupków krzemieniowych i litytowych/?, które można datować na epokę kamienia, głównie młodszą aż po epokę brązu włącznie. Przeważającą część jam prehistorycznych stanowiły obiekty walcowate lub lekko rozszerzające się ku dołowi, o średnicy 100-140 cm, z płaskim dnem sięgającym do głębokości 100-125 cm /obiekty 7, 13, 14, 15, 20 i 10 oraz zapewne 11/. Jama 3 o formie prostokąta i wymiarach 120 x 96 cm była pozostałością paleniska. Większa część omówionych obiektów pochodzi zapewne z epoki brązu lub wczesnej epoki żelaza. W jamie 17 oraz w podglebiu znaleziono łącznie 4 ułamki naczyń grafitowych /w tym brzeg/ kultury lateńskiej. Na okres wpływów rzymskich trzeba datować denar Hadriana /wystąpił na wtórnym złożu we wczesnośredniowiecznym obiekcie 6/ i parę ułamków ceramiki siwej. Odsłonięto 4 jamy wczesnośredniowieczne /nr nr 1, 2, 4, 6/ o kształcie prostokątnym i wymiarach od 480 x 200 /ob. 2/ do 380 x 190 - 220 cm /ob. 4/, sięgające do głębokości 45-90 cm. Wokół obiektu i rozmieszczone były dołki postępowe. W wypełniaku obiektu 6 natrafiono na monetę rzymską, dwa paciorki szklane, dwa noże żelazne, przęślik z różowego hupku, osełkę kamienną, fragment osłtycznego toporka kamiennego i 774 ułamki naczyń. Paciorki szklane odkryto także w obiektach 1 i 2, a w jamie 1 wystąpił ponadto fragment naczyńa szklanego zdobionego walcem plastycznym. Ceramikę wczesnośredniowieczną charakteryzuje profilowanie krawędzi naczyń, a wśród wątków zdobniczych przeważają odciski radełka oraz linie poziome, faliste i ukośne nacięcia.

SKIWY MAŁE
woj. białostockie
Stanowisko 1

Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Białymstoku

Badania prowadziła mgr Barbara Maciukiewicz-Czarnecka. Finansował WKZ w Białymstoku. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko wczesnośredniowieczne typu ma sowieckiego z grobami w obudowach kamiennych /XI-XIII w./.

Badania skoncentrowano w południowo-wschodniej części cmentarzyska, w celu określenia jego zasięgu. Przebadano obszar o powierzchni 225 m² i odsłonięto 7 grobowych obiektów. Wśród nich 3 posiadały dobrze zachowane obudowy kamienne, wewnątrz wypełnione brukiem, zostały jednak dokładnie spenetrowane w czasach nowożytnych, następnie starannie przywrócono im pierwotną formę. Na głębokości 0,5 m poniżej poziomu bruku, jednego z grobów, znaleziono fr. naczyńa z zieloną polewą. Mammy tu najprawdopodobniej przykład działalności dzikiejinastowiecznych "młośników starożytności", z tego bowiem okresu pochodzą najstarsze wzmianki o cmentarzysku. Wypełniaka spenetrowanych grobów stanowiła ciemno-szara ziemia, przemieszana z drobnym żwirem, w której zalegały nieliczne szczątki kości. Ich zawartość kulturową sta-

nowiliprzęśliki z brązu wołyńskiego, małełki fragment ozdoby malinkowatej oraz kilka żelaznych gwoździ. Pozostałe 4/ groby pozbawione były jakichkolwiek śladów, świadczących o obecności obudowy kamienniej, dzięki czemu najprawdopodobniej nie zostały spenetrowane. W jednym wypadku układ szkieletu został naruszony w trakcie orki, pozostałe pochówki zachowały się w układzie pierwotnym, tzn. zorientowane wzdłuż osi E-W, z czaszką skierowaną na zachód.

Wypożenie grobów tej części cmentarzyska jest wyraźnie uboższe niż pozostałych, odkrytych dotychczas na tym obiekcie. Uzyskany z nich materiał zabytkowy stanowi: neliczne fragmenty ceramiki, 2 przęśliki, 9 gwoździ żelaznych, 2 fragmenty brązowej sprzączki do pasa, 2 noże żelazne oraz 2 fragmenty przedmiotów żelaznych.

Badania prowadzone na stanowisku 1 w latach 1983-85 slobalizowane na obrzeżu żwirowni, określiły południowo-wschodni zasięg cmentarzyska oraz potwierdziły wcześniejsze ustalenia chronologiczne /XI-XIII w. /. Przebadano ogółem 19 obiektów grobowych, ich charakterystyczną cechą jest wyraźne zróżnicowanie pochówków kobiecych i męskich: tak pod względem formy i wielkości grobu, jak i jego wyposażenia. Groby kobiece są znacznie większe i stosunkowo bogato wyposażone, w odróżnieniu od niewielkich form grobów męskich, posiadających jedynie sporadycznie skromne dary. Stanowisko zostało w znacznym stopniu zdewastowane w czasach nowożytnych i współczesnych, w większości zachowały się jedynie głębokie usytuowane pochówki.

Badania zakończono.

STROSZKI, gm. Nekla
woj. poznańskie
Stanowisko 1

patrz
okres wpływów rzymskich

SULEJÓW-PODKLASZTORZE
woj. piotrkowskie
Stanowisko 4a

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadził mgr Mieczysław Góra /autor sprawozdania/.
Finansował WKZ w Piotrkowie Tryb. Osada otwarta /XI-XIII w. /.

Prace prowadzono na obszarze pól przylegających od północy do klasztoru w Sulejowie-Podklasztorze, w rejonie wysokiej terasy, tuż nad starorzeczem Pilicy. Główną uwagę skierowano na rozpoznanie terenu na północ od przyklasztornej drogi polnej w kierunku do łąk i rzeki Pilicy, nazywanej przez miejscowych drogą na Iwan. Analiza źródeł historycznych, w tym także map, wskazywała na bardzo starą metrykę tej drogi. Ogółem przebadano obszar 4 arów. Pozostało do przebadania druga, południowa strona pól przylegających do tego szlaku drożnego.

Natrafiono obok tej drogi na 4 wczesnośredniowieczne jamy osadnicze. W ich wypełniskach znaleziono 2 całe naczyńa gliniane, 3 noże, ostrogi, szydło, liczne gwoździe żelazne, 3 osiełki, 7 przęślików, w tym 1 wapenny, a pozostałe z gliny, fr. kamiennego żarna rotacyjnego, fr. glinianego cietarka tkackiego,łamki naczyń glinianych, fr. polepy, przepalone kości zwierzęce i fr. węgla drzewnych.

Wstępnie podjęto też próby przebadania wspomnianej drogi. Cztery rowki sondazowe, które w różnych miejscach przecięły ten obiekt, nie ujawniły stratygraficznego występowania warstw kulturowych. W jednej, na ogół silnie przemieszanej ziemi, często z gruzem, znajdowano różne kulturowe zabytki archeologiczne od okresu wpływów rzymskich aż po współczesność. Z ciekawszych znalezisk wymienić należy lamki naczyń glinianych z okresu wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza, żelazny bełt do kuszy z XIV w., potłuczone gliniane kafle z XVI-XVII w.

Badania będą kontynuowane.

SYPNIEWO
woj. ostrołęckie

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
Oddział w Warszawie

Badania prowadziła mgr Urszula Perlikowska-Pustkarska. Finansował WKZ w Ostrołęce. Dziewięć sezon badań. Cmentarzysko i osada podgrodzowa /XI-XIII, XVII-XVII w. /.

Badania koncentrowały się w ćwiartce północno-zachodniej cmentarzyska. Wytyczono trzy wykopy o łącznej powierzchni 75 m². Wyeksplorowano 95 grobów. Łączna ilość grobów na tym stanowisku wynosi 1.100. Stwierdzono duży procent zniszczenia pochówków spowodowany utykowaniem terenu dla celów rolniczych.

W arze 4B ów A stwierdzono występowanie dziewięciu warstw pochówków, w pozostałych wykopach zadokumentowano od trzech do sześciu warstw. Część pochówków występowała w trumnach. Miały one kształt prostokąta lub trapezu zwężonego w nogach zmarłego. W kilku przypadkach przy trumnach znaleziono gwoździe. Inną formą grobów były pochówki w jamach grobowych bez trumien. Zmarli byli układani w pozycji wyprostowanej na wznak, wzdłuż osi wschód-zachód, głową na zachód, ręce złożone wzdłuż tułowia. U niektórych zmarłych stwierdzono złożenie rąk na kościach miednicy lub na pierśsiach. Zdarzały się jednak odchylenia od tej zasady. Zmarli z grobu nr 1.025 byli złożony z podkurczonymi nogami.